

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ehdotus neuvoston asetukseksi (EY) otsonikerrosta heikentävistä aineista”

(1999/C 40/11)

Neuvosto päätti 23. lokakuuta 1998 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 130 s artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -jaosto antoi lausuntonsa 29. lokakuuta 1998. Esittelijä oli Sergio Colombo.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 2.–3. joulukuuta 1998 pitämässään 359. täysistunnossa (joulukuun 2. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 99 ääntä puolesta ja 1 vastaan 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Komitea kannattaa käsiteltävänä olevaa ehdotusta, mutta esittää jäljempänä eräitä huomioita. Komitea toteaa, että ehdotuksen avulla tarkistetaan seuraavat pääkohdat:

- a) Osittain halogenoituja kloorifluorihilivetyjä (HCFC-yhdisteitä) koskevat lisätoimet:
 - HCFC-yhdisteiden markkinoille saattamisen ylärajan laskeminen 2,6 prosentista 2 prosenttiin;
 - HCFC-yhdisteiden loppukäytön entistä tiukempi rajoittaminen asetuksen 5 artiklan mukaisesti;
 - HCFC-yhdisteiden tuotannon jäädyttämisen ja asteittaisen lopettamisen aikataulu.
- b) Metyylibromidin tuotannon ja kulutuksen lopettaminen 1:een tammikuuta 2001 mennessä ”kriittisiä käyttötarkoituksia” lukuun ottamatta.
- c) CFC-yhdisteiden ja muiden täysin halogenoitujen aineiden markkinoille saattamista ja käyttöä koskeva yleinen kieltö.
- d) Kaupan valvonta (Montrealin pöytäkirjaan syyskuussa 1997 lisätyn vientilupajärjestelmän täytäntöönpano).

2. Yleistä

2.1. Komitea on seurannut tarkkaavaisesti otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevan yhteisön säännösten kehitystä. Komitea on pannut merkille edistysaskeleet ja kannattanut niitä. Se panee myös tyytyväisenä merkille teknologisen kehityksen avulla saavutetut tulokset. Teknologinen kehitys on mukautunut kasvavaan tietoisuuteen maapallon tulevaisuutta uhkaavista maailmanlaajuisista riskeistä sekä Montrealin pöytäkirjan⁽¹⁾ yhteydessä tehtyihin kansainvälisiin sitoumuksiin.

2.2. TSK on painottanut jatkuvasti, että otsonikerrosta tulisi suojella maailmanlaajuisesti (ainoastaan mahdollisimman monen maan osallistumisella voidaan saavuttaa konkreettisia tuloksia) siten, että tiivistetään yhteisön rintamaa Montrealin pöytäkirjan yhteydessä käytävissä neuvotteluissa. Samoin on osoitettava aloitekykyä, jonka uskottavuus perustuu sellaisiin eurooppalaisiin toimiin, jotka näyttävät, että otsonikerrosta uhkaavien aineiden vähentäminen on mahdollista komission ehdottamassa määräajassa ja että vaihtoehtoiset ratkaisut ovat käyttökelpoisia.

2.3. Komitea painotti jo viidennestä ohjelmasta antamansa lausunnon⁽²⁾ kansainvälistä ympäristöpolitiikkaa koskevassa luvussa Euroopan unionin teollistuneisuudesta ja teknologisesta tasosta johtuvia tehtäviä ja vastuuta, unionin käytettävissä olevia varoja sekä yleisen mielipiteen herkkää reagointia ympäristönsuojelun tarpeisiin. Kuten Kööpenhaminassa hyväksytystä Montrealin pöytäkirjan muutoksesta antamassaan lausunnossa⁽³⁾, jossa kannatetaan metyylibromidin sisällyttämistä lainsäädännön piiriin ja suhtaudutaan myönteisesti yhteisön asemaan ”edelläkävijänä”, TSK kannattaa periaatteessa myös nyt tehtyä asetusehdotusta. Tämä koskee myös komitean vuonna 1993 antamaa monipuolista lausuntoa, jossa arvioitiin otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun asetuksen sopeuttamista Kööpenhaminan kokouksessa tehtyihin muutoksiin⁽⁴⁾ ja jossa keskitytään nimenomaan yhteisön viidenteen ympäristöpoliittiseen toimintaohjelmaan.

2.3.1. Tässä jälkimmäisessä lausunnossa komitea ilmaisi tyytyväisyytensä eurooppalaisen teollisuuden tuloksiin vaihtoehtoisten ratkaisujen kehittämisessä ja kannusti teollisuutta jatkamaan tähän suuntaan, sillä ainoastaan näin voidaan taata maapallon tilan suojeleminen sekä pitkän aikavälin kilpailuedut.

2.3.2. Nämä huomautukset pätevät myös tarkasteltavana olevaan ehdotukseen.

⁽¹⁾ Pöytäkirja hyväksyttiin 1987 ja sitä on muutettu Lontoossa 1990, Kööpenhaminassa 1992 ja Montrealissa 1997 (viimeisimmän muutoksen tulisi astua voimaan 1. tammikuuta 1999).

⁽²⁾ EYVL C 287, 4.11.1992.

⁽³⁾ EYVL C 201, 26.7.1993.

⁽⁴⁾ EYVL C 52, 19.2.1997.

2.4. Komitea toteaa tyytyväisenä, että tietyillä teollisuuden aloilla korvaavien aineiden kehittämistä koskevien tutkimusten ja investointien ansiosta saavutettu teknologinen kehitys auttaa Eurooppaa toteuttamaan asianomaisten aineiden asteittaista poistoa (*phasing out*) jopa pöytäkirjassa sovittua aikaisemmin. Voidaan todeta, että Euroopan kannanotot ovat kansainvälisissä neuvotteluissa edistyneimpiä, kuten tapahtui Kioton konferenssissa. Tämä käy ilmi myös toteutettavuustutkimuksista ja konkreettisista esimerkeistä.

2.5. Ongelmana on kuitenkin, miten voidaan porrastaa tiettyjen aineiden ennen määräaikaan tapahtuvaan poistamiseen tähtäävä mahdollinen yksipuolinen aloite siten, että otetaan huomioon kauppakumppaneiden käyttäytyminen (tuotannon alan kilpailijoita ovat esim. Yhdysvallat ja Japani sekä tietyt kehitysmaat, jotka tukevat tuontia tai joissa on hajautettuja toimipisteitä) sekä mahdollisuudet laajentaa neuvotteluissa niiden maiden rintamaa, jotka liittyvät Euroopassa ehdotettua suuntausta. On huomattava, kuten tiivistelmän 1.3 kohdan 16 alakohdassa mainitaan, ettei Montrealissa 1997 järjestetyssä osapuolten kokouksessa Euroopan yhteisön tekemä ehdotus HCFC-yhdisteiden tuotannon rajoittamisesta johtanut tuloksiin. Jos Euroopan unioni haluaa edetä tähän suuntaan, sen on tehostettava neuvottelutoimiaan konkreettisten tulosten takaamiseksi.

2.5.1. Tulee myös huomata, että monet maat ovat myöhässä Montrealin pöytäkirjan muutosten ratifiointissa. Muun muassa Kiina ja Intia, joiden kehitys maailmantalouden kannalta on merkityksellistä, eivät ole ratifioineet Kööpenhaminassa tehtyä HCFC-yhdisteitä koskevaa muutosta. Maailmanlaajuisesti katsoen erivät aikataulut näiden aineiden poistamisessa vähentävät kehittyneempien toimien vaikutusta, mikäli näitä toimia ei levitetä käyttämällä myös Montrealin pöytäkirjaan sisältyviä rahoitusmekanismeja kehitysmaiden rakenneuudistuksen tukemiseksi.

2.6. Tulee pyrkiä välttämään tilannetta, jossa USA ja Japani valtaavat HCFC-yhdisteiden tuotantoa vähentävältä eurooppalaiselta teollisuudelta markkinaosuuden. Samoin on taattava, ettei eurooppalainen teollisuus siirrä tuotantoaan kehitysmaihin (5 artiklan piiriin kuuluvat maat), jolloin ainoana vaikutuksena on työpaikkojen vähentyminen Euroopassa.

2.7. Samoin tulee taata, ettei metyylibromidin kieltokäytäntö hyödyksi maille, jotka voivat turvautua edullisten ilmasto-olojensa ansiosta vaihtoehtoisiin menetelmiin. Välimeren maiden maatalous joutuu epäedulliseen asemaan, jos sen on kilpailtava sellaisten Välimeren alueen

kehitysmaiden kanssa, joissa käytetään metyylibromidia vuoteen 2015 asti. Sen lisäksi, että riskialttiille käyttötarkoituksille annetaan jäsenvaltioiden harkintaan perustuva poikkeuslupa, kehitysyhteistyöpolitiikan yhteydessä tulee edistää vastaavia käytäntöjä tukea saavissa maissa.

2.7.1. Komitea panee merkille, että komissio on teettännyt tutkimuksen metyylibromidin käytön lopettamisen kustannuksista ja vaikutuksista (tutkimuksessa mainitaan esimerkkejä metyylibromidin onnistuneesta korvaamisesta) sekä järjestänyt Teneriffalla (huhtikuussa 1997) seminaarin aiheesta ”Vaihtoehdot metaalibromidille Etelä-Euroopan maissa”. Asiassa onkin pyrittävä etenemään tekemällä aloitteita, joiden avulla voidaan levittää koetoimia.

2.8. On kuitenkin todettava, että kiellettyjen aineiden valvontaa koskeva kysymys jää ainakin osin ratkaisematta erityisesti CFC-yhdisteiden salakuljetuksen takia. Euroopan unionin uskottavuus on vaarassa, jos nykyisiä asetuksia ei noudateta CFC-yhdisteiden laittoman kaupan takia. CFC-yhdisteiden kieltä ei sovelleta yhtenäisesti, ja niinpä yhdisteillä on äärimmäisen haitallisia ympäristövaikutuksia. TSK viittaa tässä yhteydessä vuonna 1993 antamansa lausunnon⁽¹⁾ 1.11 kohtaan, jonka mukaan tarvitaan tiukkaa valvontaa, jotta voidaan ennakoita, miten käyttäjät saattavat kiertää asetuksessa säädettyjä rajoituksia.

2.9. Komitea on selvillä teollisuuden ja maatalouden esittämästä kritiikistä. Alat pelkäävät menettävänsä markkinaosuuksiaan kilpailijavaltioille. On epäilemättä yrityksiä, joissa HCFC-yhdisteiden rinnalla tuotetaan jo nyt korvaavia aineita ja jotka pystyvät sopeutumaan aiennettuihin määräaikoihin. Käyttäjien (usein pk-yritysten) on kuitenkin myös investoitava laitteisiin ja laitteistoihin. Näitä investointeja ei ole helppo suunnata toiselle tuotantoalalle ja ne on kuolettava. Komitea katsoo, että komission ehdotuksista aiheutuu tietyille aloille rakenteellisia muutoksia, jotka voidaan kuitenkin toteuttaa teknistä kehitystä hyödyntäen markkinatilannetta pysyvästi häiritsemättä siten, että komission tavoitteet voidaan saavuttaa kaavailussa aikataulussa. Kriittisiin yksittäistapauksiin olisi komission mielestä syytä soveltaa poikkeusmenettelyä, ettei myöskään Euroopan teollisuuden ja maatalouden työllisyystilanne kehittyisi epäedulliseen suuntaan.

2.10. Komitea toivoo, että komissio arvioisi aiempaa paremmin sellaisen toimintatavan tehokkuutta, jonka yhteydessä erilaiset HCFC-yhdistetyypit on eroteltu sen mukaan, millainen vaikutus niillä on ympäristöön. Näin nopeutetaan otsonikerroksen tuhoutumisen kannalta vahingollisimpien yhdistetyyppien käytön lopettamista (käytetty kerroin on *ozone depletion potential*, ODP).

⁽¹⁾ EYVL C 52, 19.2.1997.

On selvää, ettei otsonia kuluttavia vaarallisia HCFC-yhdisteitä aina voida korvata vaarattomammilla yhdisteillä ja että korvaaminen riippuu erityisistä käyttötarkoituksista ja sovelluksista. HCFC-yhdisteiden yhdenmukainen käsittely ei vaikuta kuitenkaan ympäristön kannalta perustellulta.

2.11. TSK toivoo lisäksi, että komissio syventäisi tutkimuksiaan korvaavien aineiden turvallisuusongelmista (HC-yhdisteiden tulenarkuus ja ammoniakkin myrkyllisyys). Korvaavien aineiden valinnan ja nykyisten aineiden käytön lopettamisen kriteereissä tulisi ottaa huomioon seuraavien muuttujien yhdistelmä: otsonia kuluttavaa ominaisvaikutusta ilmaiseva kerroin (ODP), ilmastoa lämmittävää ominaisvaikutusta ilmaiseva kerroin (GWP), haihtuvien orgaanisten yhdisteiden päästöt (VOC), myrkyllisyys, tulenarkuus, valmistuskustannukset, asetukset ja poistaminen.

2.12. Komitea korostaa lisäksi tieteellisellä tasolla esille tuotuja yhteyksiä kasvihuoneilmion ja otsonikerroksen ohenemisen välillä sekä toivoo, että Kioton sopimusten johdosta tehtävät toimet (HCF-yhdisteiden sisällyttäminen kuuden kasvihuonekaasun joukkoon) sekä Montrealin pöytäkirjaan pohjautuvat toimet koordinoidaan entistä paremmin.

2.13. Komitea toteaa lopuksi, että käytettyjen valvottavien aineiden talteenottoon ja vuotoihin liittyvillä ongelmilla on tärkeä osa ympäristövaikutusten vähentämisessä. On kannustettava asianmukaisten käsittelylaitosten luomista ja taattava niissä työskentelevän ammattitaitoisen henkilökunnan koulutus, jotta voidaan siirtyä otsonikerrokselle entistä vaarattomampiin aineisiin. Tällä toiminnalla on mahdollista saada lisää ympäristöetuja sekä luoda uusia työpaikkoja.

3. Erityistä

3.1. 2 artikla (Määritelmät)

3.1.1. Olisi tarpeen lisätä luetelmakohta ilmasto lämmittävää ominaisvaikutusta ilmaisevasta kertoimesta (*global warming potential*) IPCC:n (hallitustenvälinen ilmastonmuutospaneeli) määritelmän mukaisesti. Näin voitaisiin arvioida korvaavien aineiden kokonaisvaikutusta ympäristöön.

3.2. 3 artikla – 2 kohta (Metyylibromidi)

3.2.1. Komitea toteaa, että poikkeuksiin oikeuttavat kriittiset käyttötarkoitukset esitetään liitteessä V ja että niistä on ilmoitettava komissiolle. Olisi tarpeen säätää määräajoin julkaistavasta kertomuksesta, jotta voitaisiin arvioida tilanne sekä se, mihin toimiin tulisi ryhtyä aineen käytön lopettamisen ja vaihtoehtoisten menetelmien käytön edistämiseksi rakennerahastoja hyväksi käyttäen.

3.2.2. Hätätilanteessa sallittujen poikkeuksien kohdalla säädetty 60 päivän enimmäisaika saattaa olla liian tiukka. Tulisi antaa mahdollisuus perusteluihin joustoihin.

3.3. 3 artikla – 3 kohta (HCFC)

3.3.1. Komitea toivoo, että tutkittaisiin mahdollisuutta mukauttaa HCFC-yhdisteiden tuotannon rajoittamista otsonia kuluttavaa ominaisvaikutusta ilmaisevan kertoimen (ODP) pohjalta siten, että vähennetään ODP-päästöjä ja ehkäistään sellaisten vaihtoehtoisten aineiden päästöjä, joilla on ilmasto lämmittäviä ominaisvaikutuksia (GWP).

3.3.2. TSK toivoo, että vuoteen 2002 mennessä tehtävässä arvioinnissa otetaan huomioon käytettävissä olevien vaihtoehtoisten aineiden ja teknologioiden turvallisuus sekä kokonaisvaltainen ympäristövaikutus.

3.4. 4 artikla (Valvottavien aineiden markkinoille saatamisen ja käytön rajoittaminen)

3.4.1. Sääöksellä tulisi voida rajoittaa erityisesti CFC-yhdisteiden pimeää kauppaa. Käyttöä on kuitenkin vaikeaa valvoa laajasti, joten komitea ehdottaa, että turvaututaan entistä enemmän sellaisiin vapaaehtoiisiin välineisiin kuin ekotuotemerkki ja ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmä (EMAS) ⁽¹⁾ siten, että käyttäjät ja kuluttajat pääsevät aktiivisesti osallistumaan näiden aineiden käytöstäpoistoprosessiin.

3.5. 5 artikla (HCFC-yhdisteiden käytön rajoittaminen)

3.5.1. TSK toivoo, että ympäristöä säästäviä solumuovituotannon vaihtoehtoja tutkitaan entistä tarkemmin. Näin voitaisiin poistaa käytöstä ennen määräaikaa tähän erityistarkoitukseen käytettävät HCFC-yhdisteet, joilla on korkea ODP.

3.5.2. Poikkeuksien osalta olisi turvallisuusyistä välttävää arvioida tarkkaan HCFC-yhdisteiden tilapäisen käytön sallimista halonien sijasta tulensammutusjärjestelmissä silloin, kun käytettävissä on vähän tilaa.

3.6. III luku (Kaupan sääntely)

3.6.1. Komitea arvostaa pyrkimystä sopeuttaa viennin ja tuonnin valvonta syyskuussa 1997 Montrealissa sovittuihin vaatimuksiin. Tietojen ristiinvalvonnan tulisi vähentää laitonta kauppaa. Valvontaviranomaisten yhteistyötä tulisi tiivistää kansainvälisellä tasolla.

⁽¹⁾ Asetukset (ETY) N:o 880/92 ja (ETY) N:o 1836/93.

3.7. IV luku (Päästöjen rajoittaminen)

3.7.1. Komitean mielestä on äärettömän tärkeää kehittää kaikkien valvottavien aineiden yhteisiä, ekologisesti hyväksyttäviä talteenotto- ja tuhoamisjärjestelmiä sekä asettaa huoltohenkilökunnan ammattitaidolle vähimmäisvaatimukset. Tätä taustaa vasten on mahdollista tehostaa otsonikerrosta ohentavien aineiden vähentämistä. Näin ollen on tärkeää lisätä jäsenvaltioiden välistä kokemusten vaihtoa parhaimmasta käytettävissä olevasta teknologiasta. Ympäristöasioiden hallin-

ta- ja auditointijärjestelmällä (EMAS) ⁽¹⁾ voisi olla myönteinen rooli myös tällä alalla.

3.8. 20 artikla (Seuraamukset)

3.8.1. Komitea ilmaisee tyytyväisyytensä siihen, että kyseisen artiklan muotoilu on tiukennettu. Komitean mielestä saattaisi olla hyödyllistä, jos komissio antaisi määrääjain kertomuksen tuloksista, joita on saatu jäsenvaltioiden tekemistä ilmoituksista. Avoimuuden lisääntyminen saattaisi edistää pimeän kaupan ehkäisemistä.

⁽¹⁾ Asetus (ETY) N:o 1836/93.

Bryssel 2. joulukuuta 1998.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Työllisyyspolitiikka ja ammatillis-yhteiskunnallisten järjestöjen rooli talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa”

(1999/C 40/12)

Talous- ja sosiaalikomitea päätti 29. tammikuuta 1998 työjärjestyksensä 23 artiklan 3 kohdan nojalla antaa lausunnon aiheesta ”Työllisyyspolitiikka ja ammatillis-yhteiskunnallisten järjestöjen rooli talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa”.

Asian valmistelusta vastannut ”Talous- ja rahaliitto, taloudellinen ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus” -jaosto antoi lausuntonsa 20. lokakuuta 1998. Esittelijä oli Thierry Dock.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 2.–3. joulukuuta 1998 pitämässään 359. täysistunnossa (joulukuun 2. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 94 puolesta, 3 vastaan, 2:n pidättyessä äänestämästä.

1. Talous- ja rahaliiton luoma uusi tilanne

1.1. Yhteisen rahan seurauksena Euroopan kehityksessä alkaa uusi tärkeä vaihe, jossa monien toimijoiden käyttäytymismallit saattavat muuttua. Näiden toimijoiden joukossa ovat myös ammatillis-yhteiskunnalliset järjestöt. Toimintatapojen muuttuminen on joissain tilanteissa erittäin tärkeää. Se on myös Euroopan maiden yhteisen rahaliiton onnistumisen edellytys.

1.2. Kansallisten valuuttojen poistuessa käytöstä jäsenvaltiot menettävät valuuttakurssin muuttamiseen perustuvan ohjauskeinonsa, mikä on suuri muutos aikaisempaan tilanteeseen nähden.

1.3. Talous- ja rahaliiton kolmas vaihe merkitsee myös uusien toimijoiden syntymistä tai niiden aseman vakiintumista.

1.3.1. Euroopan keskuspankki

1.3.1.1. Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ:n) päämäärä on määritelty Euroopan yhteisön perustamisopimuksen 105 artiklassa:

”EKPJ:n ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. EKPJ tukee yleistä talouspolitiikkaa yhteisössä osallistuaakseen 2 artiklassa määriteltyjen yhteisön tavoitteiden saavuttamiseen (– –)”.